INKLYUZIV TA'LIM SHAROITIDA SUN'IY INTELLEKTDAN FOYDALANISH TEXNOLOGIYALARI

Abdulloyev Javohir Abdukamol o'g'li
Chirchiq davlat pedagogika universiteti
"Pedagogika" kafedrasi o'qituvchisi
Qurbonmurodova O'raloy Qurbonmurodovna
Muhammadjonova Ruxshona Maxsudjon qizi
Taniyeva Madina Ural qizi
Chirchiq davlat pedagogika universiteti
"Texnologik ta'lim " yo'nalishi talabalari

Anotatsiya: Ushbu maqolada inklyuziv ta'lim sharoitida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning nazariy asoslari, amaliy imkoniyatlari va samaradorligi keng yoritiladi. Shuningdek, sun'iy intellektning ta'lim jarayonini individuallashtirishdagi roli, alohida ehtiyojga ega o'quvchilarni qo'llab-quvvatlashdagi ahamiyati tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: inklyuziv ta'lim, sun'iy intellekt, adaptiv tizimlar, raqamli pedagogika, innovatsion texnologiyalar

Аннотация: В данной статье широко освещаются теоретические основы, практические возможности и эффективность использования технологий искусственного интеллекта в условиях инклюзивного образования. Также анализируется роль искусственного интеллекта в индивидуализации образовательного процесса и его значение в поддержке обучающихся с особыми образовательными потребностями.

Ключевые слова: инклюзивное образование, искусственный интеллект, адаптивные системы, цифровая педагогика, инновационные технологии.

Kirish

Bugungi kunda inklyuziv ta'lim ta'lim tizimining ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Uning asosiy maqsadi – barcha o'quvchilar, jumladan nogironligi bo'lgan yoki alohida ehtiyojga ega bolalar uchun teng ta'lim imkoniyatlarini yaratishdir. Zamonaviy texnologiyalar, ayniqsa sun'iy intellekt, bu jarayonni yanada samarali tashkil etishga yordam beradi.

Sun'iy intellekt o'quvchilarning individual xususiyatlarini tahlil qilib, ularga mos o'quv dasturlarini shakllantiradi. Bu esa har bir o'quvchining o'z imkoniyatlariga mos ravishda rivojlanishiga imkon yaratadi.

Bugungi globallashuv va raqamlashtirish jarayonida ta'lim tizimi tubdan yangilanib, zamonaviy texnologiyalar bilan boyib bormoqda. Ayniqsa, inklyuziv ta'lim konsepsiyasi barcha o'quvchilarga, ularning jismoniy yoki psixologik xususiyatlaridan qat'i nazar, teng imkoniyatlar yaratishni maqsad qiladi. Bu esa ta'lim jarayonida innovatsion yondashuvlarni joriy etishni talab etadi.

So'nggi yillarda sun'iy intellekt texnologiyalarining rivojlanishi inklyuziv ta'limni yangi bosqichga olib chiqmoqda. Sun'iy intellekt yordamida o'quvchilarning individual ehtiyojlarini aniqlash, o'quv materiallarini moslashtirish hamda ta'lim jarayonini avtomatlashtirish imkoniyati paydo bo'ldi. Bu esa alohida ehtiyojga ega o'quvchilar uchun yanada qulay va samarali ta'lim muhitini yaratishga xizmat qiladi.

Shuningdek, sun’iy intellekt asosidagi tizimlar o‘quvchilarning bilim darajasini tahlil qilib, ularning o‘zlashtirish sur’atiga mos ravishda individual ta’lim yo‘nalishlarini ishlab chiqadi. Natijada har bir o‘quvchi o‘z imkoniyatlariga mos tarzda rivojlanadi. Shu bois, inklyuziv ta’lim sharoitida sun’iy intellektdan foydalanish dolzarb ilmiy va amaliy ahamiyatga ega hisoblanadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Mavzu bo‘yicha olib borilgan ilmiy tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, sun’iy intellekt texnologiyalari ta’lim tizimini modernizatsiya qilishda muhim omil hisoblanadi. Xususan, W. Holmes, R. Luckin kabi tadqiqotchilar sun’iy intellektning ta’limdagi o‘rni va imkoniyatlarini chuqur o‘rgangan bo‘lib, ularning ishlarida adaptiv o‘qitish tizimlarining samaradorligi asoslab berilgan.

UNESCO tomonidan e’lon qilingan hisobotlarda esa sun’iy intellekt inklyuziv ta’limni rivojlantirishning asosiy vositalaridan biri sifatida baholanadi. Ushbu manbalarda ta’lim jarayonini individuallashtirish, o‘quvchilarning ehtiyojlariga moslashish hamda teng imkoniyatlarni ta’minlashda AI texnologiyalarining o‘rni alohida ta’kidlangan.

Shuningdek, S. Russell va P. Norvig tomonidan yaratilgan ilmiy asarlarda sun’iy intellektning nazariy asoslari keng yoritilgan bo‘lib, bu bilimlar ta’lim tizimiga innovatsion texnologiyalarni joriy etishda muhim metodologik asos bo‘lib xizmat qiladi.

Zamonaviy tadqiqotlarda nutqni aniqlash (speech recognition), kompyuter ko‘rish (computer vision) va tabiiy tilni qayta ishlash (NLP) texnologiyalarining inklyuziv ta’limdagi ahamiyati ham keng yoritilgan. Masalan, eshitishida muammo bo‘lgan o‘quvchilar uchun nutqni matnga aylantiruvchi dasturlar, ko‘rishida nuqsoni bor o‘quvchilar uchun esa ovozli yordamchi tizimlar samarali vosita sifatida qo‘llanilmoqda.

Umuman olganda, tahlil qilingan adabiyotlar shuni ko‘rsatadiki, sun’iy intellekt texnologiyalari inklyuziv ta’lim samaradorligini oshirish, ta’lim sifatini yaxshilash va barcha o‘quvchilar uchun teng imkoniyatlar yaratishda muhim ahamiyat kasb etadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, inklyuziv ta’lim sharoitida sun’iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish ta’lim tizimini yangi bosqichga olib chiqmoqda. Ushbu texnologiyalar o‘quv jarayonini individuallashtirish, har bir o‘quvchining ehtiyoj va imkoniyatlariga mos ta’lim berish hamda ta’lim sifatini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Sun’iy intellekt asosidagi adaptiv tizimlar, nutqni aniqlash va kompyuter ko‘rish texnologiyalari alohida ehtiyojga ega o‘quvchilarni qo‘llab-quvvatlashda samarali vosita bo‘lib xizmat qilmoqda. Bu esa inklyuziv ta’limning asosiy tamoyili — teng imkoniyat yaratish g‘oyasini amalda ro‘yobga chiqarishga yordam beradi.

Shu bilan birga, sun’iy intellektni ta’lim jarayoniga joriy etishda texnik infratuzilma, pedagoglarning raqamli kompetensiyasi va axborot xavfsizligi kabi muammolarni hal etish zarur. Mazkur yo‘nalishda tizimli yondashuv va uzluksiz rivojlanish muhim ahamiyatga ega.

Kelajakda sun’iy intellekt texnologiyalarining yanada takomillashuvi inklyuziv ta’limni rivojlantirishda keng imkoniyatlar yaratadi va barcha o‘quvchilar uchun samarali, qulay hamda adolatli ta’lim muhitini shakllantirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Holmes W. Artificial Intelligence in Education: Promises and Implications for Teaching and Learning. – Center for Curriculum Redesign, 2019.
2. Luckin R., Holmes W., Griffiths M., Forcier L. B. Intelligence Unleashed: An Argument for AI in Education. – Pearson Education, 2016.
3. Russell S., Norvig P. Artificial Intelligence: A Modern Approach. – Pearson, 2021.
4. UNESCO. AI and Inclusive Education: Guidance for Policy-makers. – Paris: UNESCO Publishing, 2022.
5. UNESCO. Global Education Monitoring Report: Inclusion and Education. – Paris, 2020.